

Секція Освітні науки	
УДК [378.147:81'25]:004.9	
Дата першого надходження статті до видання	2026-08-02
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-09-02
Дата публікації/оприлюднення	2026-09-02

**Цифрові технології у формуванні комунікативних компетентностей майбутніх фахівців
філологічної та перекладацької галузі**

Шуляков Ігор Миколайович

старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу,
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова,
м. Харків, Україна
e-mail: valois@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-2077-1972>

Анотація. У статті висвітлено релевантність сучасних цифрових засобів і сервісів під час професійної підготовки здобувачів освіти, які орієнтовані на мовну, міжкультурну і перекладацьку діяльність. Актуальність дослідження зумовлена активним впровадженням корпусних ресурсів, цифрових освітніх середовищ, систем автоматизованого та машинного перекладу, інструментів GenAI для формування у студентів умінь і навичок ефективно здійснювати свою професійну діяльність. Метою дослідження є визначення педагогічного потенціалу цифрових технологій та особистого досвіду їх використання студентами. Для досягнення поставленої мети застосовано методи аналізу, порівняння, систематизації, анкетування, статистичне опрацювання отриманих результатів. Емпіричну базу дослідження становлять відповіді 100 студентів кафедри Іноземної філології та перекладу Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова протягом 2025-2026 навчального року. Анкетування визначило досвід використання цифрових інструментів, їх оцінку для формування комунікативної компетентності, освітні потреби та умови ефективно використовувати цифрові технології. Встановлено, що ефективність цифрових засобів визначається не їх кількістю, а доцільністю і адекватністю використання під час пошуку і критичного оцінювання інформації, взаємодії, медіації, аргументації перекладацьких рішень, постредагування. Визначено функціональний потенціал цифрових навчальних платформ, CAT-систем, інструментів машинного перекладу та штучного інтелекту. Наукова новизна полягає у встановленні впливу цифрових технологій на формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців філологічної та перекладацької галузі на основі емпіричних даних. Практичне значення полягає у можливості використання отриманих результатів під час проведення групових занять, виконання перекладацьких і комунікативних завдань, міжкультурної взаємодії здобувачів освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, міжкультурна взаємодія, медіація, CAT-системи, постредагування, штучний інтелект, корпусні ресурси, термінологічний менеджмент, інформаційна грамотність, спільне навчання.

Digital technologies in the development of communicative competences among future specialists in the fields of philology and translation

Shuliakov Igor Mykolayovych

Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages and Translation

O.M. Beketov Kharkiv National University of Urban Economy

Kharkiv, Ukraine

e-mail: valois@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-2077-1972>

Abstract. This article highlights the relevance of modern digital tools and services in the professional training of students specialising in language, intercultural and translation studies. The relevance of the research stems from the active implementation of corpus resources, digital learning environments, automated and machine translation systems, and generative artificial intelligence tools to help students develop the skills and competences required to carry out their professional activities effectively. The aim of the study is to determine the pedagogical potential of digital technologies and students' personal experiences of using them. To achieve this aim, the following methods were applied: analysis, comparison, systematisation, questionnaires, and statistical analysis of the results obtained. The empirical basis of the study consists of responses from 100 students of the Department of Foreign Philology and Translation at the O. M. Beketov Kharkiv National University of Municipal Economy during the 2025–2026 academic year. The questionnaire survey identified students' experience of using digital tools, their assessment of these tools' role in developing communicative competence, their educational needs, and the conditions required for the effective use of digital technologies. It was established that the effectiveness of digital tools is determined not by their quantity, but by the appropriateness and adequacy of their use during the search for and critical evaluation of information, interaction, mediation, the justification of translation decisions, and post-editing. The functional potential of digital learning platforms, CAT systems, machine translation tools and artificial intelligence has been identified. The scientific novelty lies in establishing, on the basis of empirical data, the impact of digital technologies on the development of communicative competence among future specialists in the fields of philology and translation. The practical significance lies in the possibility of utilising the findings during group sessions, when carrying out translation and communication tasks, and in the intercultural interaction of students.

Keywords: professional training, intercultural interaction, mediation, CAT systems, post-editing, artificial intelligence, corpus resources, terminology management, information literacy, collaborative learning.

Вступ

Актуальність проблеми. Зростаюче застосування інструментів генеративного штучного інтелекту (GenAI), таких як ChatGPT, Gemini та Microsoft Copilot, у викладанні та вивченні мов знаменує початок епохи трансформації філологічної та перекладацької освіти. Крім цього, протягом останнього десятиліття у філологічній та перекладацькій галузі відбулися корінні зміни, які зумовлені стрімким розвитком технологій машинного перекладу (МП), цифрових освітніх середовищ, електронних корпусів, CAT-систем та інших засобів автоматизованого опрацювання мовної інформації. Нейронні системи МП та великі мовні моделі (ВММ) забезпечили той рівень природності, який раніше був недосяжним для машинних перекладів. Це безпосередньо впливає на характер роботи з мовним матеріалом та формує нові вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців філологічної та перекладацької галузі.

Сучасна професійна діяльність філолога і перекладача нерозривно пов'язана з цифровими технологіями, використання яких передбачає не тільки створення й переклад тексту, а й пошук, критичний аналіз інформації, робота з електронними корпусами і ресурсами, постредагування, аргументування своїх професійних рішень, медіацію. Відповідно, зазнає трансформації комунікативна компетентність майбутнього фахівця: поруч із традиційними знаннями та вміння дедалі більшої релевантності набуває здатність ефективно взаємодіяти у цифровому середовищі, критично оцінювати роботу інструментів GenAI, етично використовувати сучасні цифрові технології.

Ці зміни особливо стосуються перекладачів, від яких дедалі частіше очікують роботи в гібридних середовищах, що поєднують людський та машинний підходи. Постредагування результатів МП тепер є центральною частиною професійних робочих процесів. Водночас завдяки прогресу в галузі машинного перекладу та автоматизації перекладацьких робочих процесів постредагування машинного перекладу (МТРЕ) стало провідним напрямком на світовому ринку перекладів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження відзначають трансформаційний вплив цифрових технологій, який позначається на професійній підготовці перекладачів і філологів. Дослідники наголошують на тому, що зміни в навчальних програмах повинні відповідати новим тенденціям. А. Пісанський Петерлін і Т. Міколіч Южніч [12] стверджують про те, що питання грамотності у сфері машинного перекладу слід розглядати на практичних заняттях з перекладу, беручи до уваги специфіку інструментів машинного перекладу нового покоління, які суттєво відрізняються від традиційних перекладацьких інструментів. Зокрема, майбутні перекладачі повинні розвивати критичне усвідомлення потенціалу результатів машинного перекладу, щоб забезпечити успішне їх використання.

С. Чен та Т. Чжоу, [7], вивчаючи динамічний педагогічний ландшафт, говорять про те, що постредагування дедалі частіше розглядається як ключова, а не другорядна компетенція. Зростання популярності великих мовних моделей ще більше змінює практику перекладу, вказуючи на необхідність відповідних змін у навчальних програмах, які виходять за межі технічної підготовки та включають когнітивну стійкість, критичну автономію та творче судження. Дослідження Дж. Лі і С., І Й.-Х. Ан [9] підтверджують цю ідею та пропонують використовувати інтегративну модель, яка включає базові та практичні знання про машинний переклад, критичне використання машинного перекладу, етичну обізнаність.

Ряд іноземних дослідників, таких як Дж. Чжан, С. Догерті [16], В. Чжан, А.В. Лі, Ц. Ву [18], підіймають питання про етичність та грамотність використання інструментів GenAI. Дослідники зазначають, що завдяки своїй універсальності інструменти GenAI можуть бути інтегровані на кожному етапі перекладу — від підготовки до перекладу до редагування текстів, перекладених людиною, — що свідчить про те, що інструменти GenAI можуть революціонізувати багато галузей, зокрема мовний переклад. Однак, такі вчені, як Л. Рамірес-Поло та К. Варгас-Сьєрра [13], висловили занепокоєння щодо здатності інструментів GenAI здійснювати літературний переклад, оскільки він вимагає від перекладачів подолання не лише лінгвістичних викликів, а й культурних та стилістичних труднощів. В той самий час, С. Тянь, Д. Ван, Ц. Ван, В. Чжун [14] наголошують на тому, що застосування інструментів GenAI у процесі перекладу та філологічній діяльності зменшує когнітивне навантаження студентів, дозволяючи їм уникнути дрібних помилок та посилює розвиток стратегічного мислення.

Група дослідників, а саме Ю. Ян, Р. Лю, С. Цянь, Ц. Ні [15], Р. Лук, С. Лешоет, Б. Холт [10], досліджують динаміку взаємодії «людина-машина» під час філологічної та перекладацької підготовки. Вони наголошують на тому, що студентам необхідно розвивати грамотність у сфері машинного перекладу та навички використання онлайн-

перекладачів для майбутнього професійного спілкування. Т. А. С. Мохаммед [11], Ц. Чжан, Х. Цянь [17] рекомендують залучати проєктний підхід, оскільки його можна застосовувати на заняттях з перекладу під час викладання різних модулів, що передбачають переклад різноманітних типів і жанрів текстів. А.В. Фернандес Пераза та Й. Фурумура [8] підтримують цю ідею, говорячи про те, що проєктний підхід дає змогу студентам здобувати універсальні та прикладні знання, навички, уявлення, а також сприяє підтримці та посиленню віртуальних обмінів, особливо під час розвитку міжкультурної комунікативної компетентності та використання цифрових технологій.

Українські дослідники у своїх працях також підіймають питання про важливість і доцільність використання цифрових технологій. Зокрема Н. С. Медвідь і О. Г. Дацьо [5] зазначають, що використання відеоуроків, вебінарів та онлайн-платформ для спілкування дозволяє студентам активно взаємодіяти між собою та з викладачами, розвивати навички мовлення, слухання та письма. Разом з тим, Д. А. Беґека [1] зазначає, що недостатня мотивація студентів, проблеми з автономним навчанням та технічні труднощі можуть обмежити ефективність формування комунікативної компетенції, якщо не забезпечено належний моніторинг і підтримку процесу навчання.

В. В. Зіневич [2] позитивно оцінює використання цифрових корпусів мов, електронних словників та лінгвістичних баз даних (Corpus of Contemporary American English, British National Corpus), інструментів спільної роботи (Google Docs, Padlet, Slack, форуми), платформ управління навчанням (Moodle, Google Classroom, Canvas) для формування комунікативної компетентності, синхронної взаємодії між студентами, створення автентичних ситуацій спілкування, розвитку колаборативного письма та медіаційних вмінь. Таке ж позитивне ставлення знаходимо в роботах І. О. Сілютіна, В. В. Синьо, Р. В. Познанського [6]. На думку дослідників, за допомогою цифрових технологій перекладачі можуть визначити себе як багатомовних комунікаторів та підкреслити своє володіння цими технологіями.

Л. Ілійчук та О. Воробець [4] приділяють особливу увагу професійній підготовці майбутніх філологів-перекладачів. Дослідники стверджують, що використання цифрових інструментів підвищує мотивацію студентів, наближує навчання до реальної перекладацької практики та сприяє інтеграції мовної, перекладацької, комунікативної та цифрової компетентностей. О. М. Іваннікова [3] підкреслює, що впровадження цифрових технологій в освітній процес формує якісно новий рівень організації мовно-комунікативної діяльності майбутніх фахівців а, отже, формування мовно-комунікативних умінь.

Виділення невирішеної частини проблеми. Попри значний доробок учених, досвід та погляди студентів щодо інтеграції цифрових технологій у їхнє перекладацьке та філологічне навчання для формування комунікативної компетентності залишаються недостатньо дослідженими.

Мета статті. Метою дослідження є визначення педагогічного потенціалу цифрових технологій та особистого досвіду їх використання студентами.

Наукова новизна полягає у визначенні впливу цифрових технологій на формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців філологічної та перекладацької галузі на основі емпіричних даних.

Практичне значення полягає у можливості використання отриманих результатів під час практичних занять, групових проєктів, завдань із постредагування, корпусного аналізу, термінологічного пошуку та міжкультурної взаємодії здобувачів освіти.

Методологія

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети було використано комплекс теоретичних, емпіричних та кількісних методів. Застосовано метод аналізу наукових джерел для визначення сучасних підходів до використання корпусних

ресурсів, САТ-систем, машинного перекладу, цифрових освітніх середовищ, постредагування, інструментів GenAI. Використано порівняльний метод для зіставлення наукових підходів щодо формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців, а метод систематизації – для групування цифрових інструментів відповідно до їх функціонального потенціалу при підготовці студентів філологічної та перекладацької галузі. Використано метод анкетування серед студентів Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова для дослідження досвіду використання цифрових технологій, статистичний метод для обробки отриманих відповідей, а п'ятибальну шкалу Лайкерта для оцінювання ставлення респондентів.

Джерела даних. Джерельну базу сформували два блоки інформації. Перший блок складається із наукових публікацій українських і зарубіжних авторів, опублікованих у 2021-2026 рр. Другий блок формує масив даних, отриманих шляхом анкетування 100 студентів кафедри Іноземної філології та перекладу Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова протягом 2025-2026 навчального року. Анкетування було анонімним та добровільним. Анкета містить чотири змістові блоки: загальна інформація про студентів; досвід використання цифрових інструментів; оцінка цифрових технологій для формування комунікативної компетентності; освітні потреби та умови ефективно використовувати цифрові технології. Окремі питання передбачали відкриті відповіді, множинний вибір та п'ятибальну шкалу Лайкерта.

Інструменти аналізу. Бібліографічне опрацювання джерел і тематичне кодування здійснювалися вручну; структурування результатів виконано в текстовому редакторі Microsoft Word. Для збору даних було використано Google Forms. Статистичне опрацювання даних виконано за допомогою програми Python 3, а результати структуровано у форматі XLSX.

Обмеження дослідження. Запропоновані результати емпіричного аналізу є результатом внутрішньої саморефлексії щодо досвіду, сприйняття та вміння ефективно використовувати цифрові інструменти лише студентів кафедри Іноземної філології та перекладу Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова протягом 2025-2026 навчального року. Крім того, постійний розвиток GenAI, машинного перекладу та інших цифрових технологій вимагають подальшого уточнення питань анкети, критеріїв оцінювання та аналіз результатів.

Результати

100 студентів взяло участь в анкетуванні. Серед них 75% (n=75) навчаються на бакалаврському рівні, а 25% (n=25) – на магістерському. За напрямом підготовки студенти розділились таким чином: 65% (n=65) становили студенти-перекладачі та 35% (n=35) студенти-філологи. Всі 100% (n=100) опитуваних студентів відзначили, що вивчали дисципліни або окремі навчальні модулі, які пов'язані з цифровими чи перекладацькими технологіями. Одне із питань другого блоку стосувалось популярності цифрових інструментів серед студентів (Рисунок 1). На питання про те, як часто залучаються цифрові технології під час навчання, 65% респондентів відповіли «дуже часто», а 35% – «часто».

Рисунок 1. Використання цифрових інструментів студентами під час навчання, %

Результати третього блоку анкетування засвідчили загалом позитивну оцінку, яку дали студенти цифровим технологіям. Під позитивною оцінкою мається на увазі сума відповідей «4 — радше погоджуюся» та «5 — повністю погоджуюся» (Рисунок 2).

Рисунок 2. Вплив цифрових технологій на формування комунікативної компетентності

100% респондентів позитивно оцінюють не лише фактичне використання цифрових інструментів, а й необхідність їх систематичного застосування для розвитку професійно-комунікативних умінь. На запитання «Чи достатньо, на Вашу думку, цифрові технології використовуються під час Вашої мовної та перекладацької підготовки?» 80% респондентів відповіло «так», тоді як на запитання «Наскільки необхідним Ви вважаєте систематичне використання цифрових технологій для розвитку професійно-комунікативних умінь майбутніх філологів і перекладачів?» відповідь «безумовно потрібне» обрало 90% респондентів.

Частіше використовувати цифрові технології студенти хотіли б для розвитку усного мовлення, його сприйняття на слух, медіації, спільної роботи та професійної

комунікації. Серед цифрових інструментів, які найбільше впливають на розвиток комунікативних умінь, респонденти обрали програми, застосунки та платформи, які систематизовано в Таблиці 1.

Таблиця 1. Цифрові технології та ресурси

Категорія	Назва
Засоби синхронної та соціальної комунікації	Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, Telegram, WhatsApp, Tandem, HelloTalk
Інтерактивні мовно-освітні та довідкові ресурси	Duolingo, Busuu, Quizlet, Kahoot!, LearningApps, DeepL, Google Translate, Reverso Context, Linguee, Sketch Engine
Системи GenAI та інтегровані цифрові середовища	ChatGPT, Google Gemini, Microsoft Copilot, Claude
Автентичні аудіовізуальні ресурси	YouTube, TED, BBC Learning English, Spotify
Засоби колаборативного навчання	Google Docs, Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams, Padlet, Miro

Серед основних переваг використання цифрових технологій для розвитку мовних і комунікативних умінь респонденти визначили такі: регулярну мовну практику, можливість реальної іншомовної комунікації, швидкий доступ до довідникових ресурсів, гнучкість і персоналізація навчання, самоконтроль, підвищення мотивації, інтерактивність навчання.

За результатами анкетування, недостатній рівень цифрової грамотності, технічні обмеження, недостатня точність цифрових інструментів, етичні ризики, обмежене врахування мовного і культурного контексту є тими труднощами, які перешкоджають ефективному використанню цифрових технологій під час мовної та перекладацької підготовки.

Обговорення

Інтерпретація результатів. Отримані результати засвідчили високий рівень інтеграції цифрових технологій у мовну і перекладацьку підготовку студентів. Перш за все, всі респонденти зазначили, що вивчали дисципліни або окремі модулі з їх використанням; 65% респондентів користуються ними дуже часто, тоді як 35% – часто. Це свідчить про те, що цифрові технології доповнюють традиційне навчання не епізодично чи пунктирно, а є його постійним компонентом. Виконання перекладацьких завдань і робота з багатомовною інформацією (90% респондентів), розвиток усного мовлення та ефективність спільної роботи (85% респондентів) – це ті види діяльності, де цифрові інструменти найбільше використовуються. Ця закономірність пояснюється функціональною природою цифрових засобів, а саме швидким доступом до інформації, варіативністю мовного матеріалу, оперативністю зворотного зв'язку. 80% респондентів позитивно оцінило використання цифрових інструментів під час діяльності, яка спрямована на розширення словникового запасу, засвоєння професійної термінології, сприйняття іншомовного мовлення на слух та адаптацію мовлення або тексту відповідно до ситуації спілкування та адресата. 75% студентів відзначило позитивний вплив на вдосконалення письма. Це свідчить про те, що цифрові інструменти є мультимодальними, тобто текстова, аудіальна і візуальна інформація поєднується з інтерактивними вправами, можливістю повторення матеріалу і доступом до автентичних мовних ресурсів. Відповідно, такі технології створюють умови для постійної практики різних видів мовленнєвої діяльності.

Дещо нижчі показники стосуються використання цифрових інструментів під час самостійного критичного осмислення інформації. Зокрема, 65% студентів відзначило позитивний вплив на здатність чіткіше висловлювати власні думки; 60% студентів – на

пошук, аналіз і критичне оцінювання мовної інформації, 50 студентів – на здатність обґрунтовувати власні перекладацькі рішення шляхом порівняння різних джерел. Це свідчить про те, що безперешкодний доступ до цифрових ресурсів сам по собі не забезпечує автоматичного розвитку критично-рефлексивних умінь. Для їх розвитку необхідно розробляти спеціальні завдання, в яких студентам буде запропоновано вибір альтернативних варіантів, перевірку достовірної інформації, аргументація власного вибору, оцінювати якість інформації.

90% респондентів під час анкетування зазначило, що цифрові технології допомагають їм краще виконувати перекладацькі завдання та працювати з багатомовною інформацією. В той самий час, лише 50% пов'язують їх з обґрунтуванням власних перекладацьких рішень. Це свідчить про те, що цифрові технології мають здебільшого інструментальний характер, тобто студенти усвідомлюють їх користь для пошуку відповідників під час роботи з термінологією та отримання попереднього чорнового варіанту перекладу. Однак, критичне зіставлення варіантів, перевірка результату, аргументований вибір перекладацької стратегії залишаються більш складними видами професійної діяльності. Саме тому цифрова грамотність майбутнього перекладача і філолога обов'язково повинна включати не лише майстерне володіння цифровими інструментами, а й здатність критично оцінювати і потім редагувати отримані результати своєї роботи.

Подібна закономірність простежується і в соціально-комунікативному аспекті. 85% респондентів відзначили позитивний вплив цифрових технологій під час роботи над спільними проектами та завданнями. І лише 50% відзначили полегшення під час безпосередньої взаємодії та спілкування з іншими студентами. Це значить, що цифрові платформи достатньо ефективно виконують організаційно-колаборативну функцію, адже вони забезпечують спільний доступ до матеріалів, розподіл завдань. Однак, вони не завжди сприяють ефективній комунікації між студентами.

Використання цифрових інструментів забезпечує безперешкодний доступ до автентичних текстів, відео- та аудіо- матеріалів. Проте критичний аналіз культурно-маркованих елементів, прагматичних значень, стилістичних відтінків потребує не лише доступу до інформації, а й сформованої міжкультурної компетентності і педагогічного супроводу. 60% респондентів відзначили позитивний вплив цифрових інструментів під час роботи з цими автентичними джерелами, що, відповідно, позначилося на розумінні культурних особливостей і контексту іншомовної комунікації.

Результати відповідей четвертого блоку анкетування показали, що, попри загалом позитивну оцінку використання цифрових технологій, студенти відмітили бажання частіше використовувати їх для розвитку усного мовлення, сприйняття на слух, медіацію, спільної роботи та професійної комунікації. Це свідчить про те, що високий рівень цифровізації навчання потребує постійного розвитку та вдосконалення. Також здобувачі освіти відзначили широкий спектр засобів, що дає підстави стверджувати про їх обізнаність та бажання функціонально поєднувати різноманітні технології для покращення своєї професійної підготовки. Разом із такими позитивними змінами студенти відмітили певні обмеження, з якими їм доводиться зіштовхуватися. Йдеться про недостатню цифрову грамотність, технічні труднощі, можливі технічні помилки цифрових систем, етичні ризики та недостатнє врахування мовного і культурного контексту. Відтак, педагогічний потенціал цифрових технологій визначається не просто частотою їх використання, а саме характером і стилем навчальної діяльності, в які вони інтегровані.

Порівняння з іншими дослідженнями. Отримані результати дослідження загалом відповідають науковому доробку український та зарубіжних дослідників про позитивний вплив цифрових технологій на формування комунікативної компетентності майбутніх філологів та перекладачів. Так, Д. А. Бегека відзначає роль онлайн платформ

для розвитку слухання, говоріння, письма та інтерактивної комунікації, а Н.С. Медвідь та О. Г. Дацьо підкреслюють необхідність використання відеоуроків, вебінарів та онлайн платформ для розвитку мовлення і слухання. Це відповідає результатам нашого опитування, в якому 85% студентів позитивно оцінили використання цифрових технологій для розвитку усного мовлення, 80% – для сприйняття іншомовного мовлення на слух, а 75% для вдосконалення письма. У своїх дослідженнях В. В. Зіневич відзначає роль цифрових корпусів, електронних словників, сервісів спільної роботи та цифрових платформ для формування критичного аналізу, колаборативного письма і розвитку медіаційних умінь. В той самий час Л. Ілійчук та О. Воробець визначають ефективність цифрових технологій не лише через їх кількість, а й через відповідну послідовність їх інтеграції в освітній процес. Це відповідає результатам нашого анкетування, в якому здобувачі освіти достатньо високо оцінили цифрові технології для спільної роботи, перекладу, але дали нижчі оцінки саме для критичного оцінювання інформації, аргументації своїх перекладацьких рішень та міжособистісної комунікації. Що стосується роботи досліджень іноземних дослідників, то Р. Лук, С. Лешовет і Б. Холт також провели анкетування серед перекладачів для того, щоб оцінити кореляцію між використанням цифрових технологій і сформованістю критичних умінь. Їх результати, так само як і наші, підтвердили, що цифрові технології дійсно допомагають виконувати перекладацькі завдання та полегшують працю із багатомовною інформацією, але здобувачам освіти не вистачає вмінь обґрунтовувати власні перекладацькі рішення.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше було здійснено емпіричне дослідження для встановлення особистого ставлення здобувачів освіти до використання цифрових технологій під час розвитку комунікативної компетенції. На його основі було удосконалено та розширено уявлення про цифрове середовище, яке визначається як простір, де мовні, перекладацькі, комунікативні, критично-рефлексивні та технологічні вміння формуються не ізольовано, а у взаємозв'язку.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання під час професійної підготовки майбутніх філологів і перекладачів. Результати можуть бути залучені викладачами для розробки практичних завдань, які будуть спрямовані на розвиток усного і писемного мовлення, сприйняття на слух, медіації, спільної роботи. Крім цього, отримані результати можуть бути використані для актуалізації навчального плану та навчальних модулів про цифрові технології та перекладацькі стратегії, враховуючи реальні потреби здобувачів освіти.

Висновки

Встановлено, що здобувачі освіти достатньо позитивно оцінюють використання цифрових технологій під час формування комунікативної компетенції. Позитивно оцінено вплив цифрових технологій під час виконання перекладацьких завдань, роботи з багатомовною інформацією, розвитку усного мовлення та спільної роботи. Підтверджено ідею про те, що педагогічний потенціал цифрових технологій відзначається не лише частотою їх використання, а й характером і доцільністю їх залучення в ту навчальну діяльність і практичні завдання, де вони використовуються.

Перспективи подальших досліджень можуть бути пов'язані з розширенням емпіричного дослідження, а саме залученням здобувачів освіти інших закладів вищої освіти, вивчення впливу конкретних цифрових інструментів на формування комунікативної компетентності майбутніх філологів і перекладачів.

Список використаних джерел

1. Бегака Д. А. Використання освітніх джерел та онлайн платформ при формуванні фахової іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх філологів.

- Наукові записки УДУ імені Михайла Драгоманова*. 2025. №159. С. 36–47. DOI: 10.31392/nz-udu-159.2025.03
2. Зіневич В. В. Розвиток іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах цифровізації освітнього процесу. *Інноваційна педагогіка*. 2026. Вип. 91, т. 2. DOI: 10.32782/ip/91.2.50
 3. Іваннікова О. М. Формування мовно-комунікативних умінь у студентів засобами цифрових технологій. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. №214. С. 165–170. DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-214-165-170
 4. Ілійчук Л., Воробець О. Використання цифрових технологій для підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Philology*. 2024. №11. С. 6–15. DOI: 10.15330/jpnphil.11.6-15
 5. Медвідь Н. С., Дацьо О. Г. Роль цифрових технологій у формуванні комунікативної компетентності майбутніх філологів. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 69, т. 1. С. 251–256. DOI: 10.32782/2663-6085/2024/69.1.49
 6. Сілютіна І. О., Синьо В. В., Познанський Р. В. Формування комунікативної компетенції майбутніх перекладачів. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 22, т. 2. С. 215–222. DOI: 10.32782/tps2663-4880/2022.22.2.39
 7. Chen S., Zhou T. Machine translation and post-editing in translator training: a systematic review of integration models, challenges, and pedagogical implications. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2026. DOI: 10.1057/s41599-026-08740-5
 8. Fernández Peraza A. V., Furumura Y. Project-Based Learning to Develop Intercultural Communicative Competence in Virtual Exchange Contexts. *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching*. 2022. Vol. 12, No. 3. P. 1–17. DOI: 10.4018/IJCALLT.307059
 9. Lee J., Ahn S., Yi Y.-H. Development and validation of machine translation literacy scale for translation education. *Australian Journal of Applied Linguistics*. 2025. Vol. 8, No. 5. Article 102789. DOI: 10.29140/ajal.v8n5.102789
 10. Loock R., Lechauguette S., Holt B. Dealing with the “elephant in the classroom”: Developing language students’ machine translation literacy. *Australian Journal of Applied Linguistics*. 2022. Vol. 5, No. 3. P. 118–134. DOI: 10.29140/ajal.v5n3.53si2
 11. Mohammed T. A. S. The Use of Corpora in Translation Into the Second Language: A Project-Based Approach. *Frontiers in Education*. 2022. Vol. 7. Article 849056. DOI: 10.3389/educ.2022.849056
 12. Pisanski Peterlin A., Mikolič Južnič T. Addressing MT literacy in a specialized translation class: An experimental study. *Across Languages and Cultures*. 2026. Vol. 27, No. 1. P. 1–16. DOI: 10.1556/084.2025.01340
 13. Ramírez-Polo L., Vargas-Sierra C. Translation Technology and Ethical Competence: An Analysis and Proposal for Translators’ Training. *Languages*. 2023. Vol. 8, No. 2. Article 93. DOI: 10.3390/languages8020093
 14. Tian S., Wang D., Wang J., Zhong W. Empowering GenAI with a guidance-based approach in MTPE learning: effect on student translators’ cognitive process, final translation quality and learning motivation. *The Interpreter and Translator Trainer*. 2025. Vol. 19, No. 3–4. P. 379–404. DOI: 10.1080/1750399X.2025.2534269
 15. Yang Y., Liu R., Qian X., Ni J. Performance and perception: machine translation post-editing in Chinese-English news translation by novice translators. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2023. Vol. 10. Article 798. DOI: 10.1057/s41599-023-02285-7
 16. Zhang J., Doherty S. Investigating novice translation students’ AI literacy in translation education. *The Interpreter and Translator Trainer*. 2025. Vol. 19, No. 3–4. P. 234–253. DOI: 10.1080/1750399X.2025.2541478

17. Zhang J., Qian H. Technology Infused Learning: Developing Information Literacy in Translator Training. *Innovative Teaching and Learning*. 2021. Vol. 3, No. 2. P. 77–101. DOI: 10.4208/itl.20210205
18. Zhang W., Li A. W., Wu C. University students' perceptions of using generative AI in translation practices. *Instructional Science*. 2025. Vol. 53. P. 633–655. DOI: 10.1007/s11251-025-09705-y

References

1. Beheka, D. A. (2025). Vykorystannia osvitchen dzherel ta onlain platform pry formuvanni fakhovoi inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti u maibutnikh filolohiv [Use of educational resources and online platforms in developing professional foreign-language communicative competence of future philologists]. *Scientific Notes of Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University*, (159), 36–47. <https://doi.org/10.31392/nz-udu-159.2025.03>
2. Zinevych, V. V. (2026). Rozvytok inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti здобувачів вищої освіти в умовах тсифровізації освітнього процесу [Development of foreign-language communicative competence of higher education students in the context of digitalisation of the educational process]. *Innovative Pedagogy*, 91(2). <https://doi.org/10.32782/ip/91.2.50>
3. Ivannikova, O. M. (2024). Formuvannia movno-komunikativnykh umin u studentiv zasobamy tsyfrovykh tekhnolohii [Development of students' language and communicative skills through digital technologies]. *Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, (214), 165–170. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214-165-170>
4. Iliichuk, L., & Vorobets, O. (2024). Vykorystannia tsyfrovykh tekhnolohii dlia pidvyshchennia yakosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv [Use of digital technologies to improve the quality of professional training of future specialists]. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Philology*, 11, 6–15. <https://doi.org/10.15330/jpnuphil.11.6-15>
5. Medvid, N. S., & Datso, O. H. (2024). Rol tsyfrovykh tekhnolohii u formuvanni komunikativnoi kompetentnosti maibutnikh filolohiv [The role of digital technologies in developing the communicative competence of future philologists]. *Innovative Pedagogy*, 69(1), 251–256. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/69.1.49>
6. Siliutina, I. O., Synio, V. V., & Poznanskyi, R. V. (2022). Formuvannia komunikativnoi kompetentsii maibutnikh perekladachiv [Development of communicative competence of future translators]. *Transcarpathian Philological Studies*, 22(2), 215–222. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.22.2.39>
7. Chen, S., & Zhou, T. (2026). Machine translation and post-editing in translator training: A systematic review of integration models, challenges, and pedagogical implications. *Humanities and Social Sciences Communications*. <https://doi.org/10.1057/s41599-026-08740-5>
8. Fernández Peraza, A. V., & Furumura, Y. (2022). Project-based learning to develop intercultural communicative competence in virtual exchange contexts. *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching*, 12(3), 1–17. <https://doi.org/10.4018/IJCALLT.307059>
9. Lee, J., Ahn, S., & Yi, Y.-H. (2025). Development and validation of machine translation literacy scale for translation education. *Australian Journal of Applied Linguistics*, 8(5), Article 102789. <https://doi.org/10.29140/ajal.v8n5.102789>
10. Looock, R., Lechauguette, S., & Holt, B. (2022). Dealing with the “elephant in the classroom”: Developing language students' machine translation literacy. *Australian Journal of Applied Linguistics*, 5(3), 118–134. <https://doi.org/10.29140/ajal.v5n3.53si2>

11. Mohammed, T. A. S. (2022). The use of corpora in translation into the second language: A project-based approach. *Frontiers in Education*, 7, Article 849056. <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.849056>
12. Pisanski Peterlin, A., & Mikolič Južnič, T. (2026). Addressing MT literacy in a specialized translation class: An experimental study. *Across Languages and Cultures*, 27(1), 1–16. <https://doi.org/10.1556/084.2025.01340>
13. Ramírez-Polo, L., & Vargas-Sierra, C. (2023). Translation technology and ethical competence: An analysis and proposal for translators' training. *Languages*, 8(2), Article 93. <https://doi.org/10.3390/languages8020093>
14. Tian, S., Wang, D., Wang, J., & Zhong, W. (2025). Empowering GenAI with a guidance-based approach in MTPE learning: Effect on student translators' cognitive process, final translation quality and learning motivation. *The Interpreter and Translator Trainer*, 19(3–4), 379–404. <https://doi.org/10.1080/1750399X.2025.2534269>
15. Yang, Y., Liu, R., Qian, X., & Ni, J. (2023). Performance and perception: Machine translation post-editing in Chinese-English news translation by novice translators. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10, Article 798. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-02285-7>
16. Zhang, J., & Doherty, S. (2025). Investigating novice translation students' AI literacy in translation education. *The Interpreter and Translator Trainer*, 19(3–4), 234–253. <https://doi.org/10.1080/1750399X.2025.2541478>
17. Zhang, J., & Qian, H. (2021). Technology infused learning: Developing information literacy in translator training. *Innovative Teaching and Learning*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.4208/itl.20210205>
18. Zhang, W., Li, A. W., & Wu, C. (2025). University students' perceptions of using generative AI in translation practices. *Instructional Science*, 53, 633–655. <https://doi.org/10.1007/s11251-025-09705-y>